

Onderwerp Kinderen in de maatschappelijke- en vrouwenopvang	
Nummer	2021/535350
Portefeuillehouders	Botter, J. en Meijs, M.-Th.
Programma/beleidsveld	1.2 Sociale basis
Afdeling	JOS
Auteur	Kamoschinski, F.
Telefoonnummer	06 28 02 39 44
Email	fkamoschinski@haarlem.nl
Kernboodschap	<p>Voormalig raadsleden mevrouw Sterenberg (VVD) en de heer Spijkerman (D66) hebben in 2018 een initiatiefvoorstel ingediend ter verbetering van de hulp en ondersteuning aan kinderen in de maatschappelijke- en vrouwenopvang.</p> <p>Deze informatienota geeft op hoofdlijnen een beschrijving van de huidige stand van zaken en ontwikkelingen in de vrouwenopvang, de Maatschappelijke Opvang (MO) Velperpoort en de Maatschappelijke Opvang (MO) Haarlemmermeer (zie bijlage). Daarnaast hebben we de resultaten van de opvanglocaties, zoals hoeveel kinderen zaten er in de opvang, de leeftijd van de kinderen en het percentage dat naar school gaat, in deze nota opgenomen. De afgelopen jaren zijn er stappen in de goede richting gezet in de samenwerking tussen de diverse partijen en in de aanpak en ondersteuning aan kinderen in de maatschappelijke- en vrouwenopvang. De pilot gezinsaanpak in de maatschappelijke opvang locaties wordt verder uitgerold in 2022.</p>
Behandelvoorstel voor commissie	Het college stuurt de informatienota ter kennisname naar de commissie Samenleving.
Relevante eerdere besluiten	<ul style="list-style-type: none">- Verbetervoorstel hulp aan kinderen in de maatschappelijke opvang en vrouwenopvang (2019/318646), zoals besproken in de commissie Samenleving, d.d. 29 augustus 2019.- Criteria voor vormgeving evaluatie hulp aan kinderen in de maatschappelijke opvang en vrouwenopvang (2020/284975), zoals besproken in de commissie Samenleving, d.d. 4 juni 2020
Besluit College d.d. 22 maart 2022	<p>1. Het college stelt de informatienota aan de commissie vast.</p> <p>de secretaris, de burgemeester,</p>

1. Inleiding

Voormalig raadsleden mevrouw Sterenberg (VVD) en de heer Spijkerman (D66) hebben in 2018 een initiatiefvoorstel ingediend ter verbetering van de hulp aan en ondersteuning van kinderen in de maatschappelijke opvang en vrouwenopvang. In reactie hierop is in 2019 het *verbetervoorstel hulp aan kinderen in de maatschappelijke opvang en vrouwenopvang* opgesteld. Hierin worden voorstellen gedaan om de hulp aan en ondersteuning van kinderen in de opvang structureel te verbeteren.

Na de bespreking van dit verbetervoorstel in de commissie Samenleving op 29 augustus 2019, zijn er in 2020 criteria opgesteld om het huidige beleid te evalueren en verbeteren. Deze informatienota geeft een beschrijving van de huidige stand van zaken en ontwikkelingen in de vrouwenopvang, de MO Velserspoort en de MO Haarlemmermeer. De afgelopen jaren zijn er stappen in de goede richting gezet in de samenwerking tussen de diverse partijen en in de aanpak van en ondersteuning van kinderen in de opvang.

2. Kernboodschap

De drie opvanglocaties (MO Haarlemmermeer, MO Velserspoort en de Vrouwenopvang) hebben alle drie hun eigen specifieke doelgroep, vanuit het perspectief volwassenen. De kinderen van deze cliënten die in de opvang verblijven hebben echter veel dingen gemeen. Zo heeft een groot deel van de kinderen een trauma opgelopen. De gevolgen van vroegkinderlijke traumatisering zijn groot: veel van deze kinderen ontwikkelen sociaal-emotionele, cognitieve en gedragsproblemen. De ouders zijn, doordat zij zo in beslag genomen worden door hun eigen problematiek, doorgaans minder (emotioneel) beschikbaar voor hun kinderen, terwijl hun kinderen in tijden van stress en ontregeling juist extra afhankelijk zijn van hen zijn.

Om deze gezinnen duurzaam zelfredzaam en veerkrachtig te maken, en kinderen veilig te laten opgroeien en zich te ontwikkelen, is meer nodig dan alleen het bieden van opvang. De afgelopen jaren zijn er stappen in de goede richting gezet in de samenwerking tussen diverse partijen en in de aanpak en ondersteuning van kinderen in de maatschappelijke- en vrouwenopvang. De partners binnen de MO (HVO Querido en de Regionale Instelling voor Beschermd Wonen Kennemerland/Amstelland en de Meerlanden (RIBW/KAM)) hebben samen met het Centrum voor Jeugd en Gezin (CJG) en het Sociaal Wijk Team (SWT) de onderlinge samenwerking rondom de gezinnen kunnen verbeteren. Daardoor kan er vroegtijdig en integraal hulp worden geboden aan gezinnen en kinderen in de opvang. Door de directe betrokkenheid van het CJG bij de intake kunnen kinderen en gezinnen al in de opvang extra ondersteund worden. Inzet van eventuele specialistische jeugdhulp kan hierdoor sneller geregeld worden. Het SWT sluit aan in verband met de zorg voor de volwassenen tijdens hun verblijf in de opvang en bij uitstroom.

De samenwerking met het CJG en SWT vraagt komende tijd nog extra aandacht, als ook de (verdere) implementatie van de pilot gezinsaanpak voor de maatschappelijk opvang locaties. Hieronder wordt dit verder toegelicht.

Korte samenvatting van de resultaten

2020	MO Haarlemmermeer	MO Velservoort	Vrouwenopvang
Aantal kinderen in opvang	76	60	13
Percentage schoolgaand	100%	100%	100%
Hoeveel kinderen zijn gesproken	100%	100% (boven de vier jaar)	100%
Contact met CJG	25%	92%	50%
Binnen welke tijd	Binnen een maand	Binnen een maand	Direct na plaatsing
Toeleiding specialistische zorg	20%	8%	30%

Pilot Gezinsaanpak

In de MO Velservoort (2021) en MO Haarlemmermeer (begin 2022) is de pilot gezinsaanpak gestart. Deze pilot is onderdeel van de [Brede Aanpak Dakloosheid](#) en naar voorbeeld van de HAB-aanpak¹ in Amsterdam. Een belangrijke focus binnen deze aanpak is de zorg voor de kinderen in de maatschappelijke opvang.

Het doel van de aanpak is om:

- de ontwikkelingskansen van kinderen te verbeteren;
- de duurzame veiligheid in de gezinnen te vergroten;
- de intergenerationele overdracht van problematiek af te laten nemen.

De partners binnen de MO (HVO Querido en de Regionale Instelling voor Beschermd Wonen Kennemerland/Amstelland en de Meerlanden (RIBW/KAM)) werken beter samen zodat er vroegtijdig en integraal hulp worden geboden aan gezinnen en kinderen in de opvang. Door de directe betrokkenheid van het CJG bij de intake kunnen kinderen en gezinnen al in de opvang extra

¹ HAB; HVO Querido, Altra, Blijfgroep

ondersteund worden. Inzet van eventuele specialistische jeugdhulp kan hierdoor sneller geregeld worden. De pilot richt zich enerzijds op hulp en ondersteuning van het gezin op de opvanglocaties en anderzijds op de uitstroom naar de gemeente van herkomst. Het SWT sluit aan in verband met de zorg voor de volwassenen tijdens hun verblijf in de opvang en bij uitstroom.

Maatschappelijke Opvang Velserpoort

Op deze MO locatie worden twee doelgroepen opgevangen: dakloze gezinnen en individuele dakloze volwassenen. In de gezinsopvang is plek voor maximaal 21 economisch Haarlemse dakloze gezinnen. De problematiek van de gezinnen op deze locatie is zeer uiteenlopend: schulden, psychiatrische problematiek en taal- en leerachterstanden. Ook bij de kinderen in deze gezinnen spelen verschillende problematieken. De begeleiding wordt gedaan door HVO Querido, het SWT en het CJG.

Werkwijze

Op deze locatie is in 2021 gestart met de hierboven beschreven gezinsaanpak. Binnen twee weken na plaatsing in de Velserpoort is er een intake gesprek met de ouders, HVO Querido en het CJG. Alle gezinnen krijgen begeleiding gericht op diverse leefgebieden. De ondersteuning vanuit het CJG is gericht op de opvoeding en ondersteuning van kinderen en vindt binnen de locatie plaats. Er zijn vaste begeleiders vanuit het CJG betrokken die regelmatig op locatie komen en gesprekken hebben met de ouders en hun kinderen. Alle kinderen krijgen ook een individueel gesprek met een hiervoor geschoolde professional. Het CJG onderhoudt ook het contact met de school waar de kinderen heen gaan. Indien nodig wordt gespecialiseerde jeugdhulp ingezet. Het streven is dat het SWT aansluit bij de eerste evaluatie die twee maanden na plaatsing in de opvang plaatsvindt. Zij hebben een adviserende rol, kunnen vroegtijdig starten met extra ondersteuning aan het gezin en de ondersteuning na de uitstroom borgen. De samenwerkingsafspraken tussen HVO Querido, SWT en het CJG zijn vastgelegd.

Evaluatie

HVO Querido geeft aan dat er een duidelijke verbetering te zien is in de begeleiding van de kinderen sinds de pilot gezinsaanpak. De rol van het CJG is hierin essentieel, omdat er meer specialistische ondersteuning beschikbaar is. Zij zien een grote verbetering in het gedrag van de kinderen en de opvoedvaardigheden van de ouder(s). Er zijn minder conflicten tussen ouder en kind, ouders die zich meer betrokken voelen bij de kinderen, kinderen die gezonder eten en meer zelfstandig spelen. HVO Querido ziet dat ouders ook meer dingen samen met hun kinderen buiten de opvang ondernemen. Dit signaal komt ook terug vanuit de scholen.

Bij ouders met een niet-Nederlandse achtergrond wordt echter gesignaleerd dat er wantrouwen is ten aanzien van de hulpverlening, zij zijn (nog)onbekend met deze vorm van hulpverlening. Hierdoor zijn de begeleidende organisaties vaak lang bezig met het opbouwen van een vertrouwensrelatie, waardoor de ondersteuning en hulp vaak langzaam op gang komt. Om deze ouders beter te

ondersteunen is er binnen de zorgketen aandacht voor cultuur sensitieve hulpverlening² en wordt hier vanuit de gemeente, middels subsidie- en contractvoorwaarden, op gestuurd.

Een ander punt dat aandacht vraagt, is de verdere implementatie van de samenwerkingsafspraken met de drie partijen. De afspraken zijn nieuw, wat vraagt om goede onderlinge afstemming over taak- en rolverdeling.

Resultaten

Gegevens uit 2020 laten zien dat alle kinderen naar school gingen en kinderen onder de 4 jaar naar de kinderopvang. Alle kinderen boven de 4 jaar zijn binnen een maand in de opvang gesproken en is er een trajectplan opgesteld. Kinderen onder de 4 jaar worden gezien en gesproken door het consultatiebureau. Bij de meeste kinderen (92%) was het CJG betrokken. Bij het overige deel was het jeugdbescherming betrokken (8%). Aangezien het op de locatie Velserspoort gaat om economisch dakloze gezinnen is de ondersteuning die vanuit HVO Querido en het CJG geboden wordt, voldoende voor de kinderen. Een klein deel van de kinderen (8%) is in 2020 toegeleid naar specialistische jeugdhulpverlening.

Maatschappelijke Opvang Haarlemmermeer

Op deze MO locatie verblijven 30 dakloze gezinnen waarbij sprake is van Openbare Geestelijke Gezondheidszorg (OGGZ)-problematiek. De gezinnen zijn afkomstig uit de hele regio. Op deze locatie is begin 2022 gestart met de pilot gezinsaanpak.

Werkwijze

Binnen de huidige werkwijze vindt structureel overleg plaats over de gezinnen met samenwerkingspartners, zoals de Brede Centrale Toegang (BCT), afdeling werk en inkomen van de diverse gemeenten, Veilig Thuis en andere relevante partijen. De begeleiding wordt gedaan door RIBW K/AM. Zij stellen samen met het gezin een trajectplan op waarbij aandacht is voor alle levensgebieden. Het trajectplan is vooral gericht op uitstroom naar een passende vervolgplek in de gemeente van herkomst.

Specifiek voor de ondersteuning en zorg aan kinderen zijn de medewerkers van RIBW/KAM getraind in de omgang met de gezinnen en kinderen. Daarnaast is er een gedragswetenschapper verbonden aan de locatie en een medewerker van het CJG aangesteld die zich specifiek richt op het welzijn van de kinderen.

² Zo werk de gemeente Haarlem samen met ARQ Nationaal Psychotrauma Centrum. Zij adviseren en ondersteunen de zorgketen om betere psychosociale ondersteuning aan statushouders te kunnen bieden. Cultuur sensitief werken is hierin een belangrijk onderdeel.

Evaluatie

In 2020 is al gestart met een multidisciplinair team, bestaande uit RIBW/KAM, het Meerteam (multidisciplinair team van professionals), betrokken gemeenten en Veilig Thuis. Door dit team wordt een gezamenlijk plan van aanpak opgesteld en worden de jeugdigen besproken. Hierdoor is de onderlinge samenwerking sterk verbeterd.

Resultaten

Gegevens uit 2020 laten zien dat alle kinderen naar school gingen. Een groot deel van de kinderen onder de 4 jaar ging naar de kinderopvang. De meeste gezinnen zijn binnen een maand in de opvang gesproken en is er een trajectplan opgesteld. Bij circa een kwart van de gezinnen is het CJG en of SWT betrokken. Daarnaast is een deel (circa een 20%) van de kinderen in 2020 toegeleid naar specialistische jeugdhulpverlening.

Sinds begin 2022 worden er afspraken gemaakt met het CJG om gezinnen uit de regio gedurende de opvang al te ondersteunen en te starten met de pilot gezinsaanpak. Hiermee wordt de vroegtijdige integrale aanpak verbreed en opgestart.

Vrouwenopvang (VO) Haarlem

In Haarlem worden op de locatie voor de Vrouwenopvang (VO) door de Blijf Groep vrouwen met en zonder kinderen opgevangen die het slachtoffer zijn van Huiselijk Geweld/ Kindermishandeling. Het gaat hier om de groep die ernstig gevaar loopt en daarom in aanmerking komt voor deze opvang, de toeleiding naar de VO loopt via de politie en Veilig Thuis. Dat betekent dat kinderen die met hun moeder in de vrouwenopvang verblijven bijzonder kwetsbaar zijn. Het meemaken van ingrijpende en potentieel traumatiserende gebeurtenissen op jonge leeftijd en binnen de (afhankelijke) gezinsrelaties heeft grote impact op de ontwikkeling van kinderen. Effectieve hulp, die past bij de specifieke problematiek van deze kinderen, is daarom van groot belang.

Werkwijze

Opvang en basisbegeleiding worden gegeven door de Blijf Groep. De opvang richt zich op bieden van veiligheid, stabilisatie van het dagelijks leven van moeder en kind, het welbevinden van de individuele ouder en de partnerrelatie. Ook is in de opvang aandacht voor de reductie van stress, die wordt veroorzaakt door bestaansonzekerheden (zoals schulden, armoede en huisvesting). Er wordt gebruik gemaakt van de landelijk ontwikkelde methodieken Krachtwerk (voor volwassenen) en Veerkracht (kinderen) en de Oranje Huis Aanpak. Voor kleine kinderen is ook het door Blijf Groep zelf ontwikkelde programma Tijd voor Toontje beschikbaar en er zijn trainingen voor kinderen en tieners.

Voor sommige kinderen is deze basisbegeleiding voldoende om te herstellen van hun ervaringen en hun leven weer vorm te geven. Andere kinderen hebben aanvullende hulp nodig. Bijvoorbeeld als er sprake is van trauma, hechtingsproblematiek of een verstoorde ontwikkeling. Deze specialistische

jeugdzorg richt zich primair op veilige gehechtheid tussen ouder en kind, herstel van trauma bij kinderen en het weer op gang brengen van positieve ontwikkeling van het kind binnen gezin en op school. Voor meer begeleiding tijdens en na de opvang werkt de Blijf Groep al tijdens het verblijf samen met het CJG (en het SWT).

Het CJG geeft, met Stichting Kwaliteitsregister Jeugd (SKJ) geregistreerde hbo-professionals, informatie en advies, gezins- en jongeren coaching, gecombineerd met regioondersteuning en toegang tot in die situatie passende overige jeugdhulp. Gedragswetenschappers van het CJG bieden ter aanvulling van de gezins- en jongeren coaching waar nodig specifieke ondersteuning en interventies. Zij zijn bijvoorbeeld geschoold in cognitieve gedragstherapie en in laagdrempelige interventies en behandelmethoden. De interventies door de gedragswetenschapper zijn altijd kortdurend en gericht op het normaliseren van problematiek en het organiseren van hulp dichtbij huis.

Het CJG zorgt ervoor dat ze vindbaar en aanspreekbaar op locatie bij de Blijf Groep. Bij binnenkomst op de locatie wordt de hulpverlening opgestart door de hulpverleners van Blijf Haarlem. Deze informatie wordt gedeeld met de CJG coach en deze plant een gesprek in met het gezin. Hierna wordt gekeken welke hulpverlening er opgestart moet worden in samenwerking met de Blijf-groep.

De hulp wordt tijdens de opvangperiode, in huis en door vaste, bekende personen geboden door medewerkers van het CJG (bekende gezichten).

De samenwerkingsrelaties tussen de diverse disciplines in huis zijn duidelijk. De CJG-medewerkers hebben expertise op het gebied van de doelgroep en thema's van de Blijf groep. Er is ter aanvulling op het aanbod op locatie tijdig toegang tot hoog-specialistische hulp bij gecontracteerde jeugdhulpaanbieders.

Via het CJG is ook andere specialistische inzet in te roepen. Met het oog op snelle beschikbaarheid van deze hulp zijn er afspraken gemaakt met het Kinder- en Jeugdtraumacentrum van Kenter Jeugdhulp (KJTC) en de gemeente over de directe en specialistische behandeling op opvanglocatie.

Evaluatie

De samenwerking tussen het CJG en de Blijf groep is in ontwikkeling en vraagt nog aandacht. Het begeleiden van kinderen en hun moeders binnen de setting van de Vrouwenopvang en het ambulante aanbod van het CJG sluiten nog niet altijd goed op elkaar aan.

In de praktijk kent het starten van de goede begeleiding en ondersteuning na de opvang altijd een lastig moment, omdat vooraf niet bekend is naar welke wijk de moeder met haar kinderen gaat uitstromen, vraagt dit om maatwerk.

De locatie van de Blijf Groep in Haarlem is verouderd en voldoet niet meer aan de wensen en verwachtingen voor deze vorm van opvang. In deze locatie delen vrouwen en kinderen met elkaar de voorzieningen, wat betekent dat zij niet zelfstandig als gezin kunnen leven. Dat levert extra stress en spanningen op maar betekent ook dat de overgang naar zelfstandig wonen na het vertrek uit de opvang groot is. De gemeente en de Blijf Groep trekken samen op bij het vinden van een geschikte locatie voor nieuwbouw, waar vrouwen en kinderen over een zelfstandige wooneenheid kunnen beschikken binnen de opvanglocatie.

Resultaten

In 2021 woonden er 13 kinderen in de vrouwenopvang Haarlem. De leeftijd van deze kinderen varieerden van nul tot en met tien jaar. Het percentage kinderen, of ouders met hele jonge kinderen, dat gesproken is binnen een maand na binnenkomst in de opvanglocatie door een kind begeleider is 100%. Alle kinderen krijgen direct na plaatsing in de opvang een gesprek met de kind begeleider van kinderwerk (binnen een week) en een passend activiteiten aanbod (groep of individueel aangeboden). In 2020 woonden er eveneens 13 kinderen in de vrouwenopvang Haarlem, zij varieerden in de leeftijd van een tot en met twee jaar.

Het CJG komt als actieve ketenpartner voor in de contactjournaals van dossiers van 6 van de 12 trajecten (50%). Dit is op basis van dossiercontrole. Alle kinderen in de schoolleeftijd zijn het afgelopen jaar naar school geweest. Tijdens de lockdown en schoolsluiting hebben alle kinderen gebruik gemaakt van de noodopvang van school (kwetsbare kinderen).

3. Vervolg

De pilot gezinsaanpak is nog volop in ontwikkeling. Het vraagt voortdurende aandacht en inzet van de betrokken organisaties. De aanpak wordt in 2022 duurzaam geborgd.

De samenwerking van de Blijf Groep en het CJG wordt de komende tijd verder versterkt.

Voor een goede start naar uitstroom uit de Vrouwenopvang hebben de Blijf Groep en het Sociaal wijkteam werkafspraken gemaakt, dit was in het kader van het project Blijf Veilig Na de Opvang, onderdeel van Geweld Hoort Nergens Thuis.

4. Bijlagen

n.v.t.